

කැලෑ වැනසුමෙන් රටත් විනාසයි!

අපේ ගමේ කුඹුරු ගොවිතැන කරන්නේ වැසි වතුරෙන්. යල මහ දෙකම එහෙමයි. එක පාරටම හිතෙයි වැරදිලාවත් නොවැස්සෙන් මොකද වෙන්නේ කියලා. එහෙම ප්‍රශ්නයක් නැහැ. වැස්ස ප්‍රමාද වුනාම කුඹුරු යාය ඉහළින් එන කැලේ දෙළ පාරවල් වල වතුර කිබුණ නිසා පොඩි පොඩි දෙළ පාර වල වතුර ඇල දිගේ යාය පහළට ගලා ගෙන ආවා. ඉස්සර කුඹුරු ඉහල. කැලය දැන් ගම්මානයක් වගේ. වැඩි කාලයක් නැහැ. හැබැයි ඒ එක්කම දොල පාරවලින් නැවතුණා. රටේ අනෙක් පැතිවලට වගේ අපටත් පැවතා. වැස්ස එන කුරුම වගාවන් අධාල වුනා.

කැලයයි වතුරයි අතරේ සම්බන්ධය ගැන ගම්මු දැනගෙන හිටියානම් එහෙම වෙන්නේ නෑ. මොකද අපේ ප්‍රධාන ජීවන මාර්ගය වී ගොවිතැන නිසා. ඒත් අපේ ගම්මු විතරක් නෙවී මුළු රටම මේ සම්බන්ධය ගැන නොදන්න බව මැනකදී රටේ කෙරුණ කතා බහින් වැටහෙනවා.

“නිරපරාදේ කැලෑ එළිකිරීම වහාම නවත් වන්න ඕන. මේ විදිහට කැලෑ එළිකළොත් රට සංවර්ධනය කරන්න බැහැ. අපට තිබෙන ජලාසන්න හිඳිලා යාවී. මේ කැලෑ එළිකිරීම නවත්වන්න තරුණ පරපුර වහාම පෙරමුණ ගන්න ඕන”. අගමැතිනිය බදුල්ලේ මහජන රැළියකදී.

“තෙත් කලාපයේ ඉතිරිව ඇති කැලෑ එළි කිරීම නැවැත්විය යුතු බවට රජය කර ඇති තීරණය අතුරටම ඉටු කළ යුතුයි. තෙත් කලාපයේ ඉඩම් ප්‍රමාණයෙන් කැලෑව වශයෙන් ඉතිරිව ඇත්තේ 9% ක් පමණයි. මහවැලි ගඟට ජලය ලැබෙන ප්‍රදේශයෙන් මහ වනයක් වශයෙන් ඇත්තේ 8.5% ක්. අඩුගණනේ මේ කැලෑවත් රැකගන්න”. වන සංරක්ෂක.

“අක්කර දහස් ගණනක කැලෑව කියාගත්

නවාට වඩා එලවළු වවන එක වඩා වැදගත්!” සම්මන්ත්‍රණයකදී.

“මේ විදිහට කැලෑ එළි කළොත් රට කාන්තාරයක් විය හැකියි. එනිසා අපේ වන සම්පත රැකගත යුතුයි. — විශ්ව විද්‍යාල ආචාර්ය වරයෙක් --

ගමේ අපි ගෙදර දෙරේ වැඩකට කැලෙන් ගහක් කපාගන්න කාලෙට වඩා වැඩේ දුර දිග ගිහින් බව දැන් කාටත් තේරෙන්න ඕන. දැන් කැලෑව ගැන රටේ ඇස් ඇරිලා නිසා අපේ වන සම්පත ගැන වැටහීමක් තිබීම වැදගත්.

පස හා ජලය ගොවිතැනට ඉතා වැදගත් සම්පත් දෙකක්. වැස්ස හා සෙසු ස්වභාවික බලපෑම් නිසා කුඩා කැබලිකි බවට පත්වුණු වැලිකැට තමයි පසෙහි මූලික ද්‍රව්‍යය. වැස්සත් එක්ක වැටෙන කාබනික අම්ලයෙන් මෙම ගල්කැටවල වන බණිජ ද්‍රව්‍ය දියවී යනවා. මෙම වැලි, කොළ, වියලී බීමට වැටෙන කොළ, දිරාගිය ගස් කොළන්, සතුන්ගේ මළ සිරුරු වැනි නොයෙකුත් දේ එක්ක පැහිලා පස සෑදෙනවා. පස්සේ ගැබි වීලුන්, පණුවන් වගේ සතුන් මෙම පස හාරා දමන නිසා වාතය සමඟ මුසුවී සාරවත් පසක් අපට ලැබෙනවා.

මෙහෙම ස්වභාවිකව හැදෙන පස ඇත්ත ටම ආරක්ෂා කරලා දෙන්නේ ගස්කොළන්. ගස්වල ලක්ෂ සංඛ්‍යාත මුල් මෙම පස හා බැඳී ඒවා එකමුතුව එක පසක් සේ තබා ගන්නවා. ගස්වල කොල අතු මෙම පසට සෙවන මෙන්ම ආරක්ෂාවද ලබා දෙනවා. පසට මොන ආරක්ෂාවක්ද කියලා එකපාර ටම හිතෙයි. ඒත් ගස් කොළන් නැක්නම් මහවැසි හා සුළං වලින් මතුපිට සරු පස සෝද හරිනු ලබනවා. ඒවා දියපාරවල් දිගේ ඇල, දෙළ ගංගාවන් මගින් මුහුදට ඇදී යනවා.

සේදී එන පස ගහ පතුල්වල විශාල වශයෙන් එකතු වුනාම තමයි ජල ගැලීම් ඇති වෙන්නේ. ජල මට්ටම හා ගලායාමේ වේගයටත් මෙම සේදී ආ පස බලපානවා. ජල ගැලීම් වලින් වන හානිය අමුතුවෙන් කියන්න ඕන නැහැනේ. කඳු මුදුන් වල කැලෑ එළි කළාම මේ තත්වය වඩා දරුණු වෙනවා. මොකද පස ඉක්මණින්ම පහතට සේදී එන නිසා. අතික පසට කිසිම රැක වරණයක් නැති නිසා කඳු පළාත්වල නාය යෑම් වැනි විපත් සිදුවන්නේ.

ස්වාභාවිකව අපට නියෙන ගස් කොලන් නැති කළාම වන දේ තමයි ඒ. කැලය තිබුණත් මේවා සිදුවෙන්නේ නැතිව නොවෙයි. ඒත් මෙතරම් දරුණු අන්දමට අපට ඒවා එවිට බලපාන්නේ නැහැ. කැලෑව අපට ලබාදෙන රැකවරනයේ වටිනාකම මින් ඔබට තේරෙන්න ඕන. ජලයෙන් අපට ඇති ප්‍රයෝජනය කීම අවශ්‍ය වන්නේ නැහැනේ.

කැලෑවෙන් සෙවන වුන පසෙහි රැඳෙන ජලය තමයි දිය සිරාවන් දිගේ ඇවිත් ඇල

පාරවලින් අපට ලැබෙන්නේ. විශේෂයෙන්ම වැහි නැති කාලවල අප සියලු දෙනාටම පිහිට වෙන්නේ මෙසේ පොළොව යට තිබී සෙමෙන් ඇදෙන දිය සිරාවන් තමා.

කොළඹට ජලය සපයන කලටුවාව—ලබු ගම ජලාශ හිදීලා මැනකදී මහ වතුර කල බලයක් තිබුනා මතක ඇති. සමහරු මේක පැවිල්ල නිසාම වෙච්ච දෙයක් කීවා. ඒත් ඇත්තටම ඊට මූලික හේතුවක් වුනේ, එම ජලාශවලට වතුර දෙන දිය සිරා ප්‍රදේශවල කැලය එළි කිරීමයි. මෙම ප්‍රදේශය සිරිපාද අඩවිය පැත්තටම යන එකක්. දැන් ගම් මාන හැදීලා. හොරෙන් ලී කැපීම් වැනි දේ නිසා ජලාශ අඩවි ප්‍රදේශ වල කැලයක් නැහැ. එතකොට ඉතින් වතුරත් නැහැ.

ඕකයි රටේ කැලෑව හා ජලය අහර පොදු සම්බන්ධතාවය.

(මිලහ ලිපියට අපේ වන සම්පත්, ඒවාට සිදුවී ඇති විපත් හා තත්වය මැඩලීමට ගන්නා හා ගතයුතු පියවර විස්තරද ඇතුළත් වේ.)